

Milions d'euros de la casella social de la declaració de la renda acaben en mans d'ONG catòliques

Aquesta setmana comença la campanya per a la declaració de la renda del 2017. Com cada any, els ciutadans tindran l'opció de marcar dues caselles: l'una, per dedicar el 0,7% de la recaptació al "sosteniment de l'Església catòlica", i l'altra, per destinar-lo a "finalitats socials". Però marcar aquesta darrera casella no implica deixar de finançar l'Església. CRÍTIC ha recopilat i analitzat el destí dels 647 milions d'euros que l'Estat espanyol va distribuir per aquest concepte arran de les recaptacions dels anys 2013, 2014 i 2015. Quatre de les 10 entitats que van aconseguir més finançament tenen vinculació directa amb l'Església. No són les úniques. Us expliquem com es reparteixen els diners de la 'X solidària'.

Roger Palà / Laia Soldevila

Les 10 organitzacions més beneficiades pel repartiment de fons derivats de la 'X solidària' s'han repartit 315,9 milions derivats dels exercicis fiscals dels anys 2013, 2014 i 2015, segons l'anàlisi de les dades recopilades per CRÍTIC a través del buidatge del 'Butlletí Oficial de l'Estat' (BOE). Aquesta xifra suposa gairebé la meitat dels diners que l'Estat espanyol va recaptar en el marc de la campanya durant aquest període de tres anys.

La Creu Roja encapçala el rànquing de les entitats socials més finançades gràcies als recursos derivats de la 'X solidària' de la declaració de la renda. L'organització va sumar 126 milions d'euros a través d'un total de 164 subvencions diferents per atendre els seus múltiples programes. **La segona va ser Càritas, l'organització assistencial vinculada amb l'Església catòlica:** 111 subvencions, que van pujar a un global de 75,9 milions d'euros. Els conceptes més subvencionats de l'activitat de Càritas van ser l'atenció a persones sense llar (16,3 milions d'euros) o l'atenció a persones amb necessitats d'atenció integral sociosanitària (11 milions).

Segons consta en la informació publicada al BOE pel Ministeri de Sanitat i Afers Socials sobre el destí final de les subvencions derivades de la 'X solidària', els exercicis fiscals dels anys 2013, 2014 i 2015 van derivar en **3.638 subvencions que van rebre per 538 organitzacions i entitats diferents**. Algunes tenen quantitats que són de pocs milers d'euros, d'altres acaparen aportacions milionàries. Les dades del repartiment de l'exercici fiscal del 2016, encara no publicades pel BOE, no han estat incloses en aquesta relació.

La polèmica sobre la recepció per part d'entitats catòliques de subvencions derivades de l' 'x solidària' ha estat recurrent durant els últims anys. L'any 2013, segons dades de la campanya de la

'X solidària', promoguda per la Plataforma del Tercer Sector i la Plataforma d'ONG d'Acció Social, **un total de 42 ONG catòliques van beneficiar-se d'aquestes subvencions**, sumant un 25% del total dels recursos repartits. La quantitat recaptada es va repartir en projectes d'acció social, de cooperació al desenvolupament, o per a projectes mediambientals.

Vinculació amb l'Església en el 'top 10'

Quatre de les 10 organitzacions més finançades per la 'X solidària' tenen vinculació amb l'Església. A més de Càritas, entre les 10 ONG més beneficiades pel repartiment hi ha la Fundació Juan Ciudad (vinculada amb l'orde hospitalari de Sant Joan de Déu), la patronal Centres Sociosanitaris Catòlics de Catalunya i la Fundació Creu Blanca.

La Fundació Juan Ciudad, dedicada a treballar en l'àmbit social i sanitari des de la cooperació internacional, és la sisena organització que rep més diners de l'anomenada 'X solidària'. **Des del 2013 i durant dos anys ha rebut un total de 15,1 milions, destinats a diversos programes socials.** [A la seva web](#), la Fundació assegura que els valors que mouen les seves accions són "l'hospitalitat, qualitat, respecte, responsabilitat i espiritualitat". El seu patronat és format per 12 germans.

La Fundació dedica esforços sobretot a programes de cooperació i ha tingut un paper destacat en la lluita contra el virus de l'Ebola. Sant Joan de Déu ha perdut, a causa d'aquesta malaltia, fins a 18 persones entre germans i col·laboradors, incloent-hi els missioners espanyols Miguel Pajares i Manuel García Viejo.

10,6 milions per a la patronal de Centres Sociosanitaris Catòlics catalana

Centres Sociosanitaris Catòlics de Catalunya és una de les patronals més fortes a Catalunya en gestió de centres residencials per a persones de la tercera edat. **Des del 2013 fins al 2015 ha obtingut 10,6 milions d'euros per a programes bàsicament enfocats cap a aquest col·lectiu**, però també per a altres projectes de l'organització amb persones amb diversitat funcional. El seu àmbit d'acció és, segons [figura des del 2012 als seus estatuts](#), "tots els empresaris titulars i/o gestors de serveis socials dirigits a l'assistència de les persones i col·lectius als quals serveix l'objecte i la missió de l'associació", i concreta: "sempre que pertanyin o estiguin vinculats amb l'Església catòlica". Aquest llaç amb l'Església es fa patent a l'entitat més enllà dels estatuts, a través de [campanyes de formació pastoral](#).

La Fundació Creu Blanca és la novena ONG que més fons rep de la 'X solidària'. Es tracta d'una organització catòlica d'àmbit estatal vinculada amb els germans franciscans que, des del 2004, atén col·lectius vulnerables en diversos àmbits: necessitats bàsiques, inserció sociolaboral, atenció mèdica, prostitució i tràfic de persones, habitatge i cooperació internacional. La Creu Blanca va rebre 9,1 milions d'euros entre el 2013 i el 2015. El darrer any va rebre 3,8 milions d'euros, diners que van beneficiar 11.799 persones [segons la seva memòria anual](#). L'aportació pública és la més elevada del seu pressupost, molt lluny dels 142.001,80 € que van rebre de fons privats el 2015.

Els Missatgers de la Pau, pròxims al PP i subvencionats amb 1,4 milions

Més enllà del rànquing de les 10 ONG més subvencionades, també trobem entitats religioses que perceben aportacions gens anecdòtiques de part de la 'X solidària'. Un exemple és Missatgers per la

Pau. Fundada el 1962 pel sacerdot franquista i amic personal de Carrero Blanco, Ángel García Rodríguez, Missatgers per la Pau és una entitat que continua molt vinculada amb la dreta espanyola del Partit Popular. **L'exalcaldessa de Madrid Ana Botella n'és presidenta honorífica** i altres dirigents del partit ocupen càrrecs a l'organització, com s'explica [en aquest article](#) de 'Le Monde Diplomatique'. Tot i tenir un origen catòlic, l'entitat es defineix com a "laica i progressista".

Els Missatgers de la Pau van copar entre el 2013 i el 2015 1,4 milions d'euros. Es dediquen a l'atenció de la infància i de la família, de la gent gran i a la promoció del voluntariat i compten amb el suport de grans empreses (Mango, Fundació Mapfre o Carrefour) i entitats bancàries (Banc Santander o La Caixa) per als seus projectes.

Aportacions per a congregacions catòliques

També hi ha entitats que depenen de congregacions catòliques que obtenen importants aportacions. Els principis d'"ètica i moral catòlica" guien l'activitat assistencial hospitalària de la **Congregació de les Germanes Hospitalàries del Sagrat Cor de Jesús**, que té més d'un segle de vida. Per la seva feina assistencial a persones amb diversitat funcional o a persones amb malalties terminals, l'Estat va destinar a la congregació 5,1 milions d'euros entre el 2013 i el 2015.

També rep una important aportació l'**Associació Comissió Catòlica Espanyola de Migració**. L'organització està especialitzada sobretot en el treball vinculat amb el dret d'asil i amb les migracions i es finança bàsicament amb [fons públics](#), entre els quals els que perceben de la renda solidària, un total de 3,5 milions entre el 2013 i el 2015. Un exemple és la **Companyia de les Filles de la Caritat de Sant Vicenç de Paül**, [fundada l'any 1622 per Vicent de Paül i Louise de Marillac](#) amb una voluntat que segueix incòlume: "Servir Jesucrist en la persona dels pobres i marginats en esperit d'humilitat, senzillesa i caritat". De la casella de la renda solidària, les Filles de la Caritat van endur-se, des de l'any 2013 fins al 2015, 1,6 milions per a programes d'atenció urgent a persones vulnerables o d'inserció laboral de joves.

Una mica menor va ser l'aportació per a les **Adoratius Esclaves del Santíssim Sagrament i de la Caritat**: un milió d'euros. Actualment, les seves accions se centren especialment en "l'alliberament, la integració personal, la promoció i la reinserció social de la dona explotada per la prostitució o víctima de diverses formes d'esclavitud". A Catalunya impulsen el [projecte "Sicar"](#) contra el tràfic de persones. La **Confederació de Centres Juvenils Don Bosco d'Espanya** treballa en 14 comunitats autònomes amb infants i joves que estan en risc d'exclusió social i es va emportar 1,4 milions. La **Coordinadora Estatal de Plataformes Socials Salesianes** és, com la Confederació, hereva dels mandats de Don Bosco. Els centres dels salesians treballen per la "inclusió de la infància, joventut i família, en situació de vulnerabilitat" amb una voluntat de "transformació social" però sempre "contrastant-la amb els valors vinculats amb la construcció del Regne de Déu" segons explica [la seva missió](#). Per a la seva tasca, l'Estat ha destinat a la coordinadora 1,9 milions.

I els diners de la casella de l'Església, a què es destinen?

La creença comuna és que la majoria de recursos derivats de marcar la 'X' de l'Església van a Càritas i a altres organitzacions catòliques amb finalitats socials. Però això no és ben bé així. Segons [un reportatge](#) publicat pel diari 'El País' elaborat a partir dels comptes de la Conferència Episcopal Espanyola del 2013, aquests diners es destinen bàsicament a **sostenir la seva estructura, el culte i el clergat**. Prop d'un 80% s'envia a les diòcesis "per al seu manteniment". La resta es destina a pagar la Seguretat Social de sacerdots i de religiosos, a retribuir els bisbes o al propi funcionament de la Conferència Episcopal Espanyola (CEE).

A més, hi ha partides menys específiques, per exemple, per a “**activitats pastorals nacionals**” (7,7 milions), que funcionen com a calaixos de sastre. D'aquí, segons 'El País', no solament sortirien els 6 milions de la televisió 13TV, sinó també partides destinades a pagar reformes d'edificis, campanyes contra l'avortament (162.522 euros) i beatificacions (100.000 euros).

Conflicte obert amb el repartiment centralitzat

Teresa Crespo, presidenta d'Entitats Catalanes d'Acció Social (ECAS), explica que en el sector social han conviscut des de fa molts anys entitats de matriu catòlica i d'altres de laiques que gestionen programes d'acció social. “**Fa 20 anys, les entitats eren majoritàriament religioses.** De mica en mica **han anat apareixent noves iniciatives totalment laiques**”. Dins d'ECAS, per exemple, hi conviuen entitats laiques amb d'altres que no ho són, com la mateixa Càritas. “En el marc d'ECAS no es qüestiona aquesta realitat. Un altre fet és si el sosteniment de l'Església s'ha de vehicular mitjançant una casella específica a la declaració de la renda o ha d'anar per altres vies”, afirma Crespo.

On sí que la presidenta d'ECAS detecta un mal funcionament del sistema és amb el repartiment centralitzat de les assignacions. “Ja fa molts anys que reclamem que els diners recaptats per l'IRPF els distribueixin els diferents governs autonòmics, però des del Ministeri no es té en compte això”, afirma Crespo. Enguany, el Tribunal Constitucional ha tornat a donar la raó a la Generalitat després de presentar un recurs en aquest aspecte. Però **des del Govern espanyol se segueix mantenint un repartiment centralitzat**, “que tampoc és qüestionat per les grans coordinadores estatals d'entitats del tercer sector”, es lamenta ECAS. Això, segons aquesta coordinadora d'entitats, sovint crea disfuncions entre el marc local o autonòmic i el marc estatal.